

Nr 584.

Av herr **Senander m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 276, angående grunderna för höjning av lönerna enligt statens löneplansförordning, m. m.

I propositionen föreslås, att nuvarande procenttal för dyrtidstillägg å statstjänstemännens löner, 12 procent, skall få gälla jämväl under återstående delen av innevarande år, oaktat att den höjning av lönerna, som skulle uppkomma i händelse av en anknytning till automatisk lönerörlighet, skulle uppgå till 15 procent. Vidare föreslås, att därest levnadskostnaderna enligt levnadskostnadsberäkningarna för juni eller september 1948 skulle stiga så att pristalet, beräknat enligt socialstyrelsens indexserie utan direkta skatter och sociala förmåner, uppnår talet 124, skall procenttalet för höjning av löner och pensioner ökas till 20.

Förslaget grundar sig på en vid överläggningar med ledningarna för Statstjänarkartellen, Statstjänstemännens riksförbund och Tjänstemännens centralorganisation träffad överenskommelse.

I en motion av undertecknade Senander och Kempe i anledning av Kungl. Maj:ts proposition vid årets riksdag nr 225 med förslag till nya avlöningsreglementen m. m. ha vi tagit bestämt avstånd från varje som helst fastlåsande av det rörliga tillägget på statstjänstemännens löner. Vi ha därvid framhållit, att »den principiella motiveringen för det rörliga tillägget alltid varit, att detsamma skulle utgöra en garanti för bevarandet av lönernas realvärde. Ett fastlåsande av tillägget strider mot denna motivering». Samtidigt ansågo vi tillfället vara inne att påtala den orättvisa som består däri, att det rörliga tillägget endast ger tre fjärdedels kompensation för levnadskostnadsstegringen, vilket medför att eftersläpningen blir större alltefter som prisstegringen fortgår och försämrar realvärdet av lönerna i stegrat tempo.

På dessa och övriga i berörda motion anförda skäl jämte det förhållandet, att vi icke kunnat värja oss för misstanken att fastlåsandet av det rörliga tillägget utgör inledningen till en avveckling av detsamma, ha vi påyrkat, att riksdagen måtte besluta, att de av 1946 års riksdag antagna reglerna om rörligt tillägg tillfogas nu föreliggande förslag till nya avlöningsreglementen för statstjänarna. I sammanhang därmed ansågo vi det vara befogat att ställa förslag om att trefjärdedelsregeln om kompensation för levnadskostnadsstegringen måtte ersättas med föreskrifter om *full* kompensation för levnadskostnadsstegringen.

Vi äro förvissade om att de förslag vi sålunda ställt stå i samklang med opinionen bland statstjänarna. I allt större utsträckning ha statstjänarna fått vidkännas, att såväl fastlåsandet av det rörliga tillägget som underkompensationen för levnadskostnadsstegringen innebär en allt allvarigare försämring av deras levnadsstandard. Lika stor som tillfredsställelsen hos statstjänarna var, då den senaste löneregleringen antogs av riksdagen, lika stor är nu besvikelsen över att löneregleringens vinster hålla på att förbytas i sin motsats, tack vare underkompensationen för den kraftiga levnadskostnadsstegringen.

Det är därför naturligt att uppgörelsen om ett förnyat fastlåsande av det rörliga tillägget utlöst det starkaste missnöje hos breda lager av statstjänarna. Missnöjet är berättigat. Uppgörelsen medför ju att statstjänarna få avstå från en förhöjning av dyrtidstillägget, som de enligt regeln om rörligt tillägg eljest skulle ha varit berättigade till. För en löntagare med en månadslön av 500 kronor betyder detta en förlust av 15 kronor i månaden. Under innevarande budgetår har fastlåsningen redan medfört, att en statstjänare i nämnda inkomstläge förlorat detta belopp under sex månader eller sammanlagt 90 kronor. Läger man härtil, att han på grund av underkompensation enligt trefjärdedelsregeln ytterligare förlorat 15 kronor i månaden under *hela* budgetåret, utgör den sammanlagda förlusten under året 270 kronor. Under sådana förhållanden är det uppenbart att den senaste uppgörelsen beträffande dyrtidstillägget måste utlösa ett starkt missnöje hos statstjänarna.

I detta sammanhang förtjänar det framhållas, att uppgörelsen träffats utan att medlemmarna i allmänhet eller statstjänarnas grundorganisationer haft sitt ord med i laget. Det är därför felaktigt att, såsom sker i den föreliggande propositionen och som skett inför offentligheten, driva den satsen, att *statstjänstemännen* visat sig villiga att avstå från en dyrtidskompensation som de eljest varit berättigade till.

Uppgörelsens egentliga syfte är att utgöra inledningen till en allmän offensiv för att låsa fast penninglönerna och därigenom pressa ned det arbetande folkets levnadsstandard. Detta bekräftas också i propositionen. Särskilt anmärkningsvärt är det i propositionen återgivna uttalandet av ledningarna för statstjänarnas organisationer:

»Vid sitt ståndpunktstagande ha organisationerna förklarat sig förutsätta, att jämväl för de i kommunernas tjänst anställda, som ha lönernas rörlighet reglerad efter samma grunder som de statsanställda, nu utgående tillägg komma att bibehållas under återstoden av innevarande år under samma förutsättningar som för statstjänstemännens vidkommande. Övriga samhällsgruppers — löntagares, jordbrukares och företagares — medverkan borde även söka eftersträvas för en allmän stabilisering av landets ekonomi.»

Kommentarer äro överflödiga. Vi vilja endast fastslå, att uttalandet är en fullödig bekräftelse på att statstjänarna än en gång skola utnyttjas som ett »föredömligt exempel» för att förmå arbetare och andra löntagargrupper att frivilligt underkasta sig en sänkning av levnadsstandarden genom ett mer eller mindre fullständigt lönestopp.

Med hänvisning till vad som ovan anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 276, i vad den rör fastläsandet av det rörliga tillägget på statstjänstemännens löner, och i stället uttala, att den i löneplansförordningen intagna regeln om rörligt tillägg måtte vinna tillämpning.

Stockholm den 2 juni 1948.

K. Senander.

Gösta Kempe.

Gunnar Adolfsson.

Erik Karlsson.

Erik Jansson.

Harald Johanson.

H. Hagberg.